

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2022

1 Fondens syfte

Ersättningsfonden för investerare är den skyddsfond som avses i 11 kapitlet i lagen om investeringstjänster med uppgiften att trygga kunderna till företag som tillhandahåller investeringstjänster. Syftet med ersättningsfonden för investerare är att trygga icke-professionella kunders av ersättningsfondens skydd omfattade tillgodohavanden hos fondens medlemsföretag i enlighet med lagen om investeringstjänster och fondens stadgar.

Fonden grundades år 1998 och det avslutade räkenskapsåret var dess 25:e verksamhetsår. Fonden verkar administrativt i anslutning till Finans Finland (FA). Tack vare den administrativa anknytningen kan fonden kostnadseffektivt utnyttja en del av FA:s administrativa tjänster. Fonden har dock sina egna förvaltningsorgan och är självständig i sitt beslutsfattande.

Till fonden framfördes under räkenskapsperioden inga ersättningsanspråk som lett till myndighets konstaterande att ersättningsfondens lagstadgade ersättningströskel blivit överskriden. För att betalningsskyldighet för fonden ska uppkomma förutsätts att en tillhandahållare av investeringstjänster har underlåtit att till en kund enligt avtalet returnera medel som omfattas av skyddet. En förutsättning för ersättningsansvar är dessutom att ett medlemsföretag har blivit bestående insolvent.

Fondens verksamhet övervakas av Finansinspektionen. Fondens stadgar och ändringar i dem fastställs av Finansministeriet.

2 Fondens medlemmar

Att vara medlem i fonden är under vissa förutsättningar obligatoriskt för alla finska värdepappersföretag och kreditinstitut som tillhandahåller investeringstjänster samt för finska fondbolag som enligt sitt verksamhetstillstånd får tillhandahålla investeringstjänster. Vid utgången av 2022 hade fonden 61 medlemmar.

År 2022 skedde vissa förändringar i fondens medlemskår. Under året anslöt sig två nya medlemmar till fonden och två medlemmar utträdde ur fonden.

En sammanslutning av inlåningsbanker där medlemsbankerna helt eller delvis svarar för varandras förbindelser eller åtaganden betraktas som en enda medlem vid beräkningen av garanti- och förvaltningsavgifter till fonden. Sammanslutningar av inlåningsbanker var andelsbankernas sammanslutning (108 medlemsbanker), POP Bankernas sammanslutning (20 medlemsbanker jämte centralkreditinstitut) och Sparbankernas sammanslutning (17 medlemsbanker jämte centralkreditinstitut).

Fonden ger yttranden till Finansinspektionen om nya ansökningar om verksamhetstillstånd och om ansökningar om ändringar i verksamhetstillstånd.

3 Verksamhetsmiljön

Året 2022 var på många sätt exceptionellt och innebar ökad osäkerhet om framtiden. Ryssland anföll Ukraina i februari 2022 och inledde ett energikrig mot Europa. Energikrisen förstärkte den inflation som redan var på uppgång, och inflationen accelererade snabbt till sin högsta nivå på 40 år.

Den stegrade inflationen satte igång en räntehöjningscykel utan like i centralbankerna runtom i världen. Betonandet av inflationens tillfälliga karaktär var till en början ägnad att fördröja penningpolitisk åtstramning samtidigt som den sega inflationen redan naggade konsumenternas köpkraft i kanten. Inflationens och energikrisens oberäknelighet var ägnad att undergräva konsumenternas tilltro, försvaga företagens utsikter och bromsa den ekonomiska tillväxten.

Även Kina, som länge varit en av den globala ekonomins centrala tillväxtmotorer, kämpade med utmaningar av olika slag år 2022. Efter att ha fört en strikt coronapolitik som ledde till omfattande protester slopade Kina till slut pandemirestriktionerna med rekordfart.

År 2022 steg räntenivåerna exceptionellt kraftigt. Rästestegring är ägnad att inverka sänkande på ränteplaceringarnas marknadsvärden. Marknaderna började sin bergochdalbana i februari efter Rysslands anfall mot Ukraina, och svängningarna påverkades under året av marknadernas förväntningar om avtagande inflation och jämnare ränteförväntningar i kombination med centralbankernas högaktiga reaktioner.

Överlag gick år 2022 alla likvida tillgångsslag på förlust. Ett särdrag för 2022 var att förlusterna på 10 – 20 % gällde i lika mån såväl aktietillgångar som räntetillgångar, inklusive statslån vilka betraktats som tryggande. För en typisk kombinationsportfölj var förlusterna år 2022 av samma klass som vid finanskrisen 2008.

4 Prioriterade verksamhetsområden

År 2022 bevakade fonden aktivt förändringarna i placeringsportföljens verksamhetsmiljö i den exceptionella marknadssituationen som präglades av kriget i Ukraina, hög inflation och kraftig räntestegring. Med hjälp av diversifiering mellan tillgångsslagen och begränsning av risker fortsatte fonden att bereda sig för olika typer av riskscenarier på finansieringsmarknaderna.

Fonden fortsatte beredningen av reformprojektet angående principerna för bestämmandet av garantiavgifterna. Syftet är att identifiera en modell som är så enkel, transparent och rättvis som möjligt för beräkning av garantiavgifterna i framtiden. Fonden genomförde preciserade provberäkningar för bedömning av den föreslagna reformens praktiska effekter.

5 Fondens förvaltning

Varje medlem i fonden utser en medlem i fondens delegation. Under 2022 sammanträdde delegationen en gång. Delegationens ordförande var Jani Eloranta fram till 24.5.2022, och därefter Petri Viertiö. Vice ordförande var Kirsi Lauslahti.

Ordinarie medlemmar i styrelsen vid utgången av 2022 var Taina Ahvenjärvi, Päivi Kuoppa, Antti Kuosmanen, Jaana Pohjanheimo, Jussi Sokka och Bengt Wahlström samt suppleanter Pia Hidén och Mari Pekonen-Ranta. Under räkenskapsperioden höll styrelsen nio möten. Till styrelsemedlemmarna betalades inga mötesarvoden.

Styrelsens ordförande var Päivi Kuoppa fram till 24.5.2022, och därefter Jaana Pohjanheimo. Vice ordförande var Jaana Pohjanheimo till 24.5.2022, och därefter Päivi Kuoppa.

Ombudsman var jur. kand., CESGA Mirjami Kajander-Saarikoski och vice ombudsman var jur. mag. Pirkka Poikonen.

Revisor var KPMG Oy Ab, och av bolaget utsedd huvudansvarig revisor var CGR Tiia Kataja.

6 Täckning av kapitalkrav

Enligt lagen om investeringstjänster ska fondens kapital uppgå till minst 12 miljoner euro, varav minst 4,2 miljoner euro ska ha inbetalats i pengar.

Vid utgången av 2022 hade fonden 7 711 041 euro (7 560 067 euro) i eget kapital. För täckning av kapitalkravet har fonden dessutom ett kreditlöfte på sex miljoner euro från Danske Bank.

7 Garantiavgifter och andra avgifter från medlemmarna

I och med att det lagstadgade minimibeloppet för kapitalet i pengar överskrids behövde fonden inte utöka sitt kapital genom garantiavgifter från medlemmarna. Garantiavgifter i enlighet med stadgarna insamlades dock för att täcka kostnaderna för kreditlöftet. Av nya medlemmar som anslutit sig till fonden efter det att minimikapitalet var uppnått insamlas dessutom en vägd genomsnittlig garantiavgift under en bestämd tid.

Kostnaderna för fondens förvaltning täcks med förvaltningsavgifter från medlemmarna. Dessutom ska nya medlemmar betala en anslutningsavgift.

År 2022 insamlades 202 183 euro (203 882 euro) i garantiavgifter och 126 000 euro (99 200 euro) i förvaltningsavgifter. I anslutningsavgifter insamlades 3 200 euro (3 200 euro).

8 Placering av medlen

Enligt 11 kapitlet 15 § i lagen om investeringstjänster ska fondens medel placeras på ett pålitligt och effektivt sätt som tryggar fondens likviditet och så att principen om riskdiversifiering iakttas. Avkastningen på placeringarna ska läggas till fondens kapital. Placeringen av fondens medel styrs av de allmänna principer som delegationen fastställt för placeringsverksamheten, inom ramen för vilka styrelsen årligen fastställer en placeringsplan.

I sin placeringsverksamhet tar fonden hänsyn till aspekter som gäller ansvarsfullt placerande. Med frågor i anslutning till ansvarsfullhet avses att ekonomiskt väsentliga faktorer som gäller miljö, samhälle och god förvaltning ska beaktas i placeringsverksamheten. Utvecklandet av ansvarsfullt placerande är en process som gradvis fördjupas i fonden.

Vid utgången av år 2022 hade ersättningsfonden placeringar i fem olika räntefonder samt en aktiefond. Placeringsstillgångarnas marknadsvärde exklusive bankdepositioner uppgick vid årets slut till 5 791 588 euro (5 773 774 euro). Fonden hade därtill sammanlagt 2 628 075 euro (2 635 591 euro) i bankdepositioner.

Beräknad enligt gängse värden var avkastningen av värdepapper i placeringsverksamheten -3,2 % (1,7 %). Depositionerna som ingår i placeringsportföljen balanserade dock avkastningsutvecklingen på så sätt att placeringsavkastningen med beaktande av depositionerna var -2,3 % (+1,3 %). År 2022 var placeringsverksamhetens avkastning enligt gängse värden väsentligt lägre än portföljens förväntade avkastning på lång sikt, vilket berodde på den exceptionellt svaga avkastningsutvecklingen för alla likvida tillgångsslag på marknaderna under granskningsperioden. För den tryggande ränteportföljens del var en speciellt betydelsefull utveckling år 2022 förknippad med den exceptionellt snabba och kraftiga höjningen av räntenivåerna. Uppgång i räntorna är nämligen ägnad att inverka sänkande på ränteplaceringarnas marknadsvärde.

9 Räkenskapsperiodens resultat

Fondens resultat för år 2022 visar ett underskott på 27 209 euro (2 261 euro underskott). Det svagare resultatet jämfört med året innan berodde främst på en viss ränteplaceringens negativa värdeförändring i bokföringen.

De insamlade garantiavgifterna med avdrag av kostnaderna för kreditlöftet har förts till ersättningsfondens kapital såsom fondöverföring. Räkenskapsperiodens resultat överförs till fondens kapital i enlighet med 11 kapitlet 15 § i lagen om investeringstjänster.

10 Hänt efter räkenskapsperiodens utgång och bedömning av den framtida utvecklingen

Efter räkenskapsperiodens utgång har inga väsentliga förändringar skett i ersättningsfondens verksamhet.

Centralbankernas linjedragningar, inflationsutvecklingen och den geopolitiska situationens utveckling förväntas fortsättningsvis ha en betydande inverkan såväl på räntemarknaderna som även på andra tillgångsslag under 2023. Marknadssentimentet påverkas dessutom av eventuell fortsatt oro gällande den finansiella stabiliteten, en oro som fick sin början med likviditetskrisen i Silicon Valley Bank i USA i mars 2023.

2023 väntas dock bli ett ljusare placeringsår för fonden än året innan. I och med normaliseringen av räntenivåerna under 2022 uppskattas avkastningsförväntningarna för fondens placeringsverksamhet i fortsättningen småningom närma sig den förväntade avkastningen på lång sikt. Tryggande ränteplaceringar erbjuder en konkurrenskraftigare avkastning-risk-profil än tidigare i förhållande till andra tillgångsklasser. Givetvis skulle en eventuell stegring av räntenivåer eller kreditriskpremier under granskningsperioden fortfarande vara ägnad att sänka räntetillgångsslagens marknadsvärde på kort sikt.

Till följd av fondens grundläggande uppgift har placeringsverksamheten det särdraget att fonden inte kan eftersträva ytterligare avkastning genom att placera i tillgångsslag med svagare likviditet eller genom att på annat sätt väsentligen höja portföljens risknivå. För att gardera sig med tanke på olika typer av riskscenarier på finansieringsmarknaderna har fonden emellertid kontinuerligt utvecklat diversifieringen av tillgångsslagen i sin placeringsverksamhet.

Fortsatt utveckling förväntas beträffande praxis, mätare och data för ansvarsfullt placering. Utvecklandet av ansvarsfullt placering är en process som gradvis fördjupas i fonden, och framskridandet definieras rätt långt av den kontinuerligt förbättrade jämförbarheten hos tillgängliga data och mätarna för uppföljning.

Helsingfors den 21 mars 2023

ERSÄTTNINGSFONDEN FÖR INVESTERARE
Styrelsen